

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Ce-i biserica?

„Biserica este societatea oamenilor, cari trăesc după învățăturile lui Christos“, adecă societatea oamenilor bunî și de omenie, blinzi și miloși, cari prin adevărata lor religiozitate împodopesc omenirea. Eată singura definiție a celui dintăi așezămînt cultural al Romănilor din acestă țeară.

Și cum religia creștinească a orînduit neamurilor îmblinzite să se adune în zile marî în *casa de rugăciuni*, spre a-și cultiva moravurile prin rugăciuni și fapte bune, avînd înainte de toate a primi învățăturî și povețe dela altar, creștinii chemați prin glăsuirea clopotelor, se adună la slujbele dumnezești în *Casa lui Dumnezeu*, căreia din bătrîni încă i-s'a dat întîmplător numele: *biserică*. Astfel oamenii confundă mereu biserica *vie*, biserica *adevărată*, întemeiată de Isus Christos, cu „biserica“ de cărămizi zidită, cu ziua sau cu ruptul, de cutare arhitect, în stil bizantin sau modern.

Deci „bisericoșii“, cari se întrec a face danii pentru „sfînta biserică“ încă pot fi oameni bunî, tragîndu-și unii și dela gură pentru a putea dărui o cadelnită, sau un steag nou la biserică. Pentru fapta lor „creștinească“, epitropiî le mulțumesc, zicîndu-le cu gura plină citeun „Bogdaproste“, uneori li-se scriu „evlavioșilor“ ăstora și ditirambi prin ziare. Rar se pomenește însă pe undeva creștinî, mai luminați, cari să știe desclini *biserica vie*, biserica *ideală* a lui Christos,

de *biserica cea rece*, făcută, după pogoada, uneori și de zidari necreștinî.

Cînd predam religia dela catedră, mă siliam să-mî fac datoria a explica, și cu graiul și cu slova, atît băeților cît și popoului, să se închine la adevărata biserică imaginară, care ar fi să înlătore pipăibilitatea grosolană, laudînd și mărînd pe Dumnezeu cel spiritual, nu făcîndu-și nenumărate mătănii la catapetezina aurită, ceiace fără iubire de oameni, e numai un păgînism gol.

Înzădar. Băeții, neînătați încă de prejudecați, mă înțelegeau, dar cu aduții am pățit-o. Oamenii mai blăjini, cînd mă auziau, că vorbesc așa „slobod“, își făceau cruce rugîndu-se pentru scăparea mea de ghenă, ear unii dintre cărturari, ajunși în slujbe bis. pe baza mentalității, mă socotiau până și de „ateu“.

La un examen elevii mei răspundeau cu pătrundere că „bisericoși“, sînt oamenii cei bunî, cari țin la învățăturile lui Christos, ear „bisericanii“, cari înafară de slujba rituală n'au niciun Dumnezeu în sufletul lor, înzădar bolborisesc rugăciunile — ca păgînii ș. a. m. d.

Ca urmare, mă pomeneșc într'o dimineață la o plimbare, că un antestătător îmi cere cont, că dece propag „idei ateiste“ în școală... Un altul, și mai învățat, m'a dat soborului, ridicînd hula asupra mea, că „parohienii nu sînt mulțumiți“ cu mine pentru că le nesocotesc obiceiurile religioase...

Ca om cu simțire a trebuit, decî, să mă retrag dela catedră...

Nu-i destul nici atîta, dîncînd-încînd se mai găsesc și astăzi ici-colea „creștini“ cari — pe furîș, — mă clevetesc ș'acuma zicînd, unii că-s potrivnic al preoților, alții, și mai necruțatori, mă acuză că's *ateu* și pace. Se păzesc însă cînd îmi trîntesc sentința — „să nu se audă“, căci, de... n'ar vrea să se strice cu nimeni... cu alte cuvinte: ca nu cumva să ajungă în corn de capră, avînd a se întemeia, că dece adecă ași fi eu ateu.

Astfel nedîndu-mi-se prilejul a ajunge în contact spre a mă putea da în vorbă direct cu ocărîtorii mei gentili, nu-mî rămîne decît într'un număr viitor să dau lămuriri fie și pe cale aceasta. O fac nu pentru a mă apăra personal, de clevetitorii cari își vor încreși fruntea la citirea acestor rînduri. Nu. Pentru felul meu de a gîndi, și mai ales pentru unele mici biruințe ale conduitei mele ca societar devoiat, pîzmătăreșii mî-au născocit și alte ciudățenii. Mî-am auzit în mai multe rînduri, că's așa și pe dîncolo, leneș, țifnos, ateu, slab de înger, încît o să închin necuratului și acest mic stîndard cultural; ba s'au găsit nesocotiți cari au pătruns și până în sanctuarul familiei mele, criticîndu-mă până și ca familist. Știu însă că clevetirea istovitoare nu se poate opri decît prin puterea culturii curățitoare de invidia și vrăjmășia omenească. Eată dece am socotit a nu fi de prisos ca într'un număr viitor să mă slobod mai cu nădejde în vorbă

FOILETON.

Căpitanul.

De Dămian Izverniceanu.

Cu fața pîrlită de soare, aspră, încănunat, cu privire turbure, pășia, mai mult legănîndu-se pe drum, domnul căpitan Gheorghită Stoenei. Ochii și-i ținea în pămînt, ear sabia și-o țirăia după el în zdrăncănituri ascuțite. Cozorocul chipiului și-l trăsese aproape peste ochi și părea că numai vede pe nimeni. Cîțiva soldați trecură pe lîngă dînsul; îl salutară, trăgînd aspru cu mîna la chipiu, dar el nu-i băga în seamă, ci pășia mai departe pe trotuarul întîns.

Căpitanul Stoenei părea altul, atît de mult se schimbase. Nu mai părea ca altădată, vesel, surizător și cu capul în sus. Acum părea atît de frînt, atît de trudit, cașicînd ar fi manevrat două zile și două nopți într'una. Pe lîngă grădina cafenelei, unde avea obiceiul să se abată întotdeauna înainte de prînz și să-și bea regulat cele două sticle de bere, deastădată trecu ars, nici măcar privirile nu și-le arunca într'acolo. Ceva greu, tare greu, îi apăsa sufletul. Se putea citi de pe fața lui cea aspră, săpată par'că în bronz, și din ochii lui, din acele ferești ale sufletului, că întrînsul se petrec lucruri neobișnuite.

Venia dela cazarmă și se ducea acasă. Era

o zi tristă de toamnă, cînd frunzele încep a îngălbeni și a se desprinde una cite una de pe crengile copacilor. Pe cer se întinsese o pinză cenușie de nouri grei, întunecați. O ploae mărunță începu să se cearnă de sus din văzduh încet și lin detof. Căpitanul trăgea deadreptul la locuința lui, unde îl așteptau cu atîta drag soția și un copilaș al său de doi anișori. Se însurase abia cu trei ani mai 'nainte, din dragoste curată. Lina, soția lui, era o femeie modestă, care știa să-și iubiască și să-și prețuiască bărbatul.

În vremea aceea țara era încurcată într'un război cu dușmanii de dinafară. Luptele se țineau șir și soarta încă nu hotărîse, că pe a cui parte să fie norocul învingerii. Atît se știa numai că dușmanul era mai tare și mai bine înarmat. În multele încercări ce le aveau, de multeori se întîmpla că din o companie întregă numai doi-trei să scape, ear ceialalți se prăbușiau în țărîna, cu pepturile ciuruite de gloanțe. Țara întregă era agitată. Biletele de conchemare subț steaguri curgeau într'una; ear bieții rezerviști cu durerea în suflet, cu tremurul pe buze, și cu lacrimi în ochi, trebuia să-și ia rămas bun dela ai lor și să se ducă acolo unde moartea seceră viețile tinere cu nemiluita. Regimente după regimente erau mobilizate, ear în urma lor nu se mai auzia nimic alta, decît plîns, bocete, și suspine înăbușite.

În ziua cînd se dăduse ordinul, că batalioanele regimentului al 43-lea, de care se ținea și căpi-

panul Gheorghită Stoenei, în curs de 24 de ore trebuiau să fie mobilizate. Porunca aceasta, distrugătoare de liniști sufletești, căzu ca un trăznet asupra cazarmei. Toți umblau fără cap și se pregăteau de ducă. Căpitanul, cu o durere și cu o jale în suflet, își părăsi pentru cîteva momente compania ca să-și aranjeze treburile pe acasă. Nu era el trist, pentru că trebuia să meargă și să înfrunte moartea, ci-i părea rău și îi era jale de aceia de cari îi era atît de drag și pe cari părăsindu-i odată, Dumnezeu știe de-i mai revedea ori nu... Se căia acum amar, dece s'a însurat.

Ajuns acasă, soția ca întotdeauna îl întîmpina surizînd cu copilașul în brațe. El nu zise nimic, ci căzu trudit pe un scaun, deunde privia perdut la ei. În inimă durerea despărțirii și jalea de ai lui clocotia într'un mod înăbușitor. Soția văzîndu-l atît de tucut, îl întrebă:

— Ce-ți este, frățioare, dece ești atît de trist și abătut!...

— Rău, draga mea!... De acum trebuie să ne despărțim... — și ne mai putîndu-se stăpîni, un oftat dureros, înăbușit, scoase din pept — s'a dat ordinul ca și noi să fim mobilizați... Mine, în crepatul zilei, vom pleca cu toții...

Lina remase ca fulgerată. Singele îi peri din obraji, ear picioarele i-se tăiară de peste mijloc; părea că odea se învîrte cu dînsa. Își lăsase copilașul jos din brațe, căci se simția cașicînd i-ar fi venit o amețeală. Ochii îi înotau în

asupra oamenilor buni și a oamenilor răi din societatea noastră românească, încercând, pecit în voi îngădui puterile, a arăta: cine sînt teiștii și cine sînt ateștii noștri.

Gheorghe Jianu

Criminalii.

Cesare Lombroso, născut la 1836 la Verona, dintr-o familie ovreiască săracă, încă de tînră atrage atențiunea intelectualilor asupra încercărilor sale literare. Inzestrat cu o rară inteligență, și avînd o memorie puternică, absolvă studiile cu distincție, și la 1862 e numit profesor de medicină legală la Pavia, mai tîrziu șef al clinicei de boale mentale din Turin. A murit la anul 1909 în Octombrie.

Iuriștii din vechime, judecînd strict după un cod penal stăpînit de ideile școlii metafizice penale, la pedepsirea făptuitorului au voit mai mult să-și răzbune pentru crima comisă, observînd numai starea faptică obiectivă, și desconsiderînd persoana, individualitatea psihofizică a făptuitorului. În dreptul roman obvin uneori cazuri, unde să ia în conziderare hipocondria, anomalia psihică, pe care o prezintă criminalul, urmînd a fi și absolvat.

O studiere mai intenzivă a antropologiei criminale, cam pînă la sfîrșitul secolului al XVIII nu s'a făcut. Îndatăce știința naturală și medicală progresează, făcînd descoperiri epocale, dreptul penal la națiunile civilizate se reformează astfel că *criminalul e observat sufletește*. Știința medicală statorosește caractere comune la toți criminalii. Află, că 75% dintre criminali sînt degenerați, cu minte mărginită, avînd înclinațiuni spre a face rău. Avocații și medicii vestiți caută să dezlege o problemă a criminalogiei, făcînd studii asupra diferiților criminali încă în viață, precum și asupra celor executați deja. Prin o cercetare riguroasă caută caractere comune, cari se găsesc la toți criminalii — statură, greutate, asimetrie craniană, capacitate mentală etc., — pentruca să ne prezinte *tipul criminalului*. Nenumăratele cercetări au dat rezultate însemnate, fără însă să se poată stabili o bază unitară.

Între anii 1880—90 un lucefăr al științei italiene, Cesare Lombroso, s'a născut, prin metode proprii, să aile nota comună

a criminalilor. Un șir de ani Lombroso a făcut observațiuni științifice la 3839 de criminali, și examenînd 383 de crani, constată că 40% dintre cei examenați au anomalii psihofizice comune. Menținîndu-se strict pe terenul pozitiv al studierii faptelor, Lombroso face ani de-a rândul și observațiuni anatomice asupra criminalului. Și bazat pe rezultatul acestor cercetări, fondează *școala pozitivă*, care are azi mulți aderenți în cercurile juridice. Tipul criminalului școala pozitivă ni-e prezintă așa: Craniul neregulat, creierii au cantitate sub normalul recerut unui om dezvoltat. Față lungăreață, cu fălcile ieșite, urechile mari și dăbălate. Cei mai mulți criminali sînt spîni, cu păr aspru. Mulți criminali sînt epileptici, ipohondri, anemici, sau sangvinici etc, cu instincte bestiale, și absolut imorali.

Școala pozitivă, inaugurată de C. Lombroso, calcă uneori marginile obiectivității, însă, totuși e mare, fiindcă emancepează dreptul penal, atrăgînd atențiunea jurisdicțiunii dela obiectul crimei la subiect, asupra criminalului însuși.

R. S. Molin.

IGIENĂ.

Din imperiul ochilor.

Cualificativele ochilor sînt multe și în sens material, d. e.: ochi mari, mici, negri, albaștri, verzi, căprui, încrucișați, holbați, ieșiți, cufundați, ageri, limpezi tulburi, împăinjiniți, cu povăială; ochi ciрпиți, urduroși, buburoși (cu bube), etc.; dar și mai multe și variate sînt cele figurative. Am putea zice, că de cite feluri e sufletul omului, de atîtea feluri e și ochiul, căci „ochiul e oglinda sufletului”. Eată citeva exemple din bogăția acestor expresiuni: ochi buni, răi, blînzi, mingăioși, îngerești, fărîncători, arzători, aprinși de minie, înflăcărați, scînteietori, voluptuoși, duioși, amoroși, prietenoși, inteligenți, spirituali, etc.

4. *Credințe deșarte*. Poporul crede că dacă i-se bate cuiva un ochiu sau îi tremură spineana și alte asemenea, aceasta îi prevestește unele lucruri ce au să se întimplă. Se explică aceasta de acolo, că omul avînd o presimțire, sau fiind lovit de ceva extraordinar ce vede și înțelege, în iritațiunea sa simte și o mișcare în oarecare parte a feței, mai des la coada ochiului dinafară. Cumcă iritațiunea nervilor din partea respectivă ar corespunde totdeauna unuia și aceluiași eveniment din viața omului, nu este de crezut, precum ne vom convinge din citeva exemple scoase din o

mică „Hiromandie” tipărită la 1836 (București). Acolo se zice între altele: „Sprinceana dreaptă de se va clăti, un cucon vei dobîndi. Sprinceana stîngă de se va clăti, saț de bucate spune. Sprincecele amîndouă deodată de se vor clăti, veselie spune. Ochiul drept de se va clăti, ce vei gîndi, pre voință va fi. Ochiul stîng și sprinceana stîngă de se vor clăti, o minie iute despre o parte veni-ți-va și apoi ear se va potoli. Coada ochiului drept de se va clăti, dobîndă arată. Coada ochiului drept despre nas de se va clăti, cucon va face, sau un lucru bun. Coada ochiului stîng de se va clăti, bucurie de cucon, sau de viață cu noroc spune. Părul genei drepte — veselie spune. Lumina ochiului drept — sănătate spune etc.

Bate la ochi, cu cită ușurință se făceau pe atunci cuconii, nu ca în mult încercata noastră lume de azi!

Fisiognomiștii par a sta pe un teren mai solid în talmăcirea expresiunilor citite de pe ochi și împrejurime, sau mai bine zis, nu spun lucruri greu de crezut. Despre însuși globul ochiului nu se pot spune multe, precum se va vedea mai jos la analizele anatomice, dar din mișcările lui și ale apendicelor sale se pot trage mai multe concluziuni.

Recunosc că e greu a stabili oarecari norme în această privință. Eată un exemplu. Un moralist francez își zice: o jună de va cuteza să umble cu ochii ridicați, zice lumea „aslă-i perdută”; de altăparte, de va ținti un tînră ochii în pămînt, zice lumea „hoțomanul de el” — cașicînd ar exista două genuri de morală! Se vede că traiul convețional e hotărîtor în aprecierile acestea. Astfel se zice că ochii încrucișați, des clipitori, cum îi avea Atila, biciul lui Dumnezeu, însemnează falsitate; eu însă auziam pe unii tineri că le plac damele puțin încrucișate. Nu știu, pentru totdeauna? — Ochiul negri ar fi pasionați și semnul unei afecțiuni iritabile, ear cei deșchiși, ai blîndeței, e inimă. Pe nebun îl caracterizează niște ochi tînuți, obosiți, dormitori; pe fricos și furios, ochii aruncați iute în toate părțile; pe erou, cei înfocați, atotstăpînitori, ear pe înțelept ochii gînditori și fața liniștită: înfine pe geniu, ochii strălucitori și privirea biruitoare, fermecătoare.

Dr. Gh. Crăniceanu.

(Va urma).

ECONOMIE.

Asigurarea vitelor.

Raportul „Plugarului” din Caeova asupra asigurării vitelor.

Ca se vedeți adevărul încît sîntem informați asupra însoțirii dela Orăștie, lăsăm să urmeze aici raportul directorului nostru D-I Ioan Epure:

Am fost anul trecut în persoană la Orăștie și la Hunedoara, cu dorul ca dezbătînd cauza aceasta, de mare importanță, împreună cu domnii deacolo, cu D-I V. Osvadă și cu D-I Moța, cari se vede că au inimă pentru cauza asigurării

lacrimii, de vorbit niciunul nu mai putea vorbi, ci se priviau amîndoi dureros și cu jale. Ea începu acum să plîngă în hohote, ear lui îi tremurau ușor pleoapele și buza de din jos.

Copilașul se alipi de picioarele lui și privia nedumerit, cînd la unul cînd la altul. Din întreg rostul lucrurilor copilul nu înțelegea nimic. Tatăl-său îl cuprinse ușor și-l așeză pe genunchi. Il privi odată lung în ochi, ear pe gurița lui rumenă și fragedă îi apăsă un sărutat atît de dulce și ferbinte. Era sărutul de părinte adevărat. Pentru primaoară în viața lui își simți inima-i de soldat înmuiată, și ochii umeziți de lacrimi.

Căpitanul și-a aranjat toate treburile casnice și-a plecat. Muerea între suspine crude l-a sărutat și l-a petrecut pînă la soartă cu copilașul în brațe.

— Și te duci, frațioare, te duci? întrebă ea cu o voce jalnică, stînsă.

— Datorința mă cheamă, trebuie să plec, și mai sărutîndu-i pe amîndoi pe rînd, s'a dus...

În dimineața următoare, cum se crepase de ziuă, prin curtea largă a căzărniței se și văzu o frămîntare mare de soldați. Cerul era limpede. Nourii cei groși și întunecați se risipiră peste noapte. Aerul era recoros. În albastrul cerului ceața dimineții se risipia molatic și încet. La poarta cea largă a căzărniței se adunase lume multă de *șivili*, ca să priviască pe ai lor încăodată, căci Dumnezeu

știe, de se vor mai vedea. Dintre ei, mai totnatul aveau pe cite cineva înlăuntru.

Freacățul asurzitor al mulțimii, asemăna cu bizăitul unor roiuri de albine. Unii plîngeau, alții, triști, vorbeau, ear alții, cari nu aveau pe nimeni printre soldați, vorbeau și rîdeau.

Spre răsărit cerul tot mai mult se înflăcăra de bilbătea dogoritoare a soarelui. Deodată un potop de raze lungi, ca niște sulii, începură a curge de pe culmea aprinsă a unor munți îndepărtați, și începură să sclipiască și să lunece pe puși și pe săbi.

Deodată glasul metalic al trîmbiței începu să țipe ascuțit și să se reverse ca o undă clocoțitoare prin văzduhuri. Era semnalul de pregătire. Se făcu o liniște adîncă pretutîndeni în curtea căzărniței. Inimile începură a bate mai cu putere. Frămîntarea printre soldați creștea acum și mai tare. Toți își căutau locurile. Străjimeșteri mustăcioși răcniau neîncetat, dînd ordine, și cu săbiile scoase, lucitoare de lumina soarelui, alergau dintr-o parte într'alta. Locotenenți frumoși, cu fețele albe, pe cari abia prinse a răsări ofițică de mustăcioară, se purtau neîncetat printre rînduri, îndreptînd cînd într-o parte cînd într'alta. Căpitanii se zvîrliră în șea și saltînd pe cal, începură a-și cauta companiile. Pretutîndeni se auziau comande scurte. Și soldații și ofițerii cu toții rămaseră cu fețele încremenite peste cari fluura ușor fiorul războiului.

Căpitanul Gheorghiiță Stoenei, înșepenit

în șea pe cal, stetea și el dinaintea companiei sale, asemănînd mai mult a o statuie. Numai ochii din cap i-se mișcau peste feciori. În vremea aceasta uitase pe cei de-acasă și părea că nu mai gîndește nimic.

Ordinul plecării se dete. Căpitanii începură să răcniască la comande scurte. Nu se mai auzia acum nimic decît răpăitul păpușilor, gref, încărcați de cue și de potcoave. Deodată în liniștea aceia fioroasă se auzi comanda „marrș” și mai multe tobe începură să pîrăe asurzitor, urmînd apoi banda mililară, care începu să cînte, atît de vesel și înălțător, marșul regimentului. Inimile soldaților se umplură de bucurie, și ca prin farmec le peri din sulete jalea adîncă a despărțirii și frica de moarte. Cîntarea le înălța inimile și îi făcea să fie nepăsători de zilele lor.

Regimentul se întinse într'un convoi lung și nesfîrșit, începînd să iese pe gura largă a porții, ear lumea se dădea învîlmășită înapoi din cale. În fruntea regimentului mergea generalul cu ceilalți ofițeri de rang mai înalt, ear căpitanii fiecare în fruntea companiei sale.

Căpitanul Gheorghiiță Stoenei era cu compania lui mai în urmă. Orășenii toți priviau din ferestre la plecarea regimentului. Ajungînd pe strada pe unde era locuința lui Stoenei, căpitanul din departe își băgă de seamă la fereastra lui soția și copilașul. Durerea dînnou începu a-i furnica prin inimă. Cînd ajunse la o îndepărtare de vr'o

prin care se promovează mult binele poporului nostru.

Eu unul aveam la spate, în afară de un studiu îndelungat ce l-am folosit la întruparea asigurării, și experiențe practice, căci însoțirea noastră deja de mai bine de un an era înființată. Dumnealor însă aveau numai teorie, și așa cu greu îi puteam face să înțeleagă unele lucruri.

Ne-am întrunit, am discutat și desbătut mai multe ore cauza, dar nu ne-am putut înțelege definitiv. Dumnealor cereau să punem cațiune, eu însă susțineam, că noi, ca însoțire ocazională, fără de interesul câștigului, nu avem lipsă de cațiune. Ei au susținut, că dacă voim să ne asociem cu ei, să depunem și noi cațiunea, ear ce le mai lipsește, vro 35-40.000 coroane, restul acesta îl pun unele bănci de pe-acolo pentru ei, având ei să plătească interesele.

Le-am spus atunci, că voi face direcțiunei noastre propunerea, ca să depunem cațiunea, însă nu pot să fiu împăcat cu împărțirea raioanelor. Noi să căpătăm numai unul sau două comitate din Bănăț, ear ei tot restul teritoriului din țară. Am fost propus, ca noi să avem părțile ungurene și bănățene, ear ei întreg Ardealul, ear cațiunea să o depunem în părți egale, făcând astfel o întreprindere frățască. Cu această „înțelegere” am plecat.

Aducând cauza înaintea direcțiunii „Plugarului” nostru, s'a primit, dar comunicându-le încă pe atunci hotărârea, până azi nu am fost iuvrednicii de niciun răspuns.

Ca să vedeți și D-voastră rostul acestor două însoțiri românești, având acum și D-voastră cunoștință și experiența însoțirii noastre, eată unele date dela însoțirea de vite dela Orăștie. Credem că nu ne înșelăm cînd zicem că însoțirea dela Orăștie până acuma nu și-a publicat încă statutele aprobate de tribunal, pe baza cărora voese se opereze; deaceia dăm aici datele următoare după raportul directorului nostru, conform convingerilor avute la Hunedoara.

Reuniunea s'a format pe câștig, este, deci, o asigurare de ajutorare, care aduce câștig.

Reuniunea își începe activitatea cînd va avea vite asigurate în valoare de un milion.

Țara se împarte în mai multe raionuri, dintre cari fiecare are vite asigurate de cite un milion. Fiecare membru solvește o taxă de înscriere.

Fiecare membru își ia atîtea cuote de cite 4 cor., de cîteori 100 cor. plătesc vitele ce le asigură (aceasta e cațiunea. La ei e 4 cor. de cuotă, la noi e 1½ cor. de cuotă.)

Fiecare membru plătește după fiecare pagubă și după cuote întotdeauna egal cite 4 fil. avînd a anticipa suma unei pagube (asta nu era atunci cînd am pertractat eu cu ei, dar spunîndu-le că noi după fiecare cuotă pretindem 1 cor. anticipație anuală, ei au introdus după o pagubă anticipație.

Despăgubirea se face așa: îndată ce se face o pagubă, fie aceea de 50 cor. sau de 400 cor.

10-15 pași dela fereastră căpitanul începu să răcniască:

— Drepți!... Defilare la dreapta!... și compania întreagă începu să defileze pe dinaintea soției și copilășului său, aceasta o făcea ca un ultim adio dela ai lui, după cari i-se rupea inima.

Din fereastră copilul privia vesel și rizător la soldași, ear Lina își ștergea ochii cu batista. O undă de durere clocotitoare umplu sufletul căpitanului. Compania înainta mereu, și el tot mai mult se depărta de ai lui. Se întoarsese aproape de două în șea privind percutat înapoi, învremece soția își salta, plîngînd din fereastră, batista albă, pînăcînd îl perdu din ochii...

Căpitanul acum își propti capul în pept și mergea, așa percutat, înainte; calul îl ducea. Lucruri mari se petreceau în sufletul lui. Avea presimțiri atît de rele, încît știa că teafăr n'o mai să scape. Și e ceva grozav să te desparți de ai tăi și să îți că mergi la moarte sigură. De ar fi rămas singur, flăcău, puțin i-ar fi păsă de viață; dar acum, cînd se gîndia, că el o să putreziască pe pămînt străin, și copilășul lui, fără tată, poate să ajungă pe mîni străine, peptul părea că-i pleznește de durere, ear mîntea și-o simțea turburată...

Așa înaintea, îngîndurat, aproape buimăcit, până la cîmpul da luptă.

(Va urma).

se plătește din prima pagubă anticipată de membrii în suma de 4 fil. de cuotă, ear membrii reionului respectiv se provoacă să plătească, adică să anticipa altă pagubă înainte, adică alți 4 fil. de cuotă.

Spre ilustrare aducem un exemplu:

Ion e asigurat, are animale de 1000 cor. 10 cuote, are să plătească taxa de 1 cor., are să-și ia 10 cuote à 4 cor. = 40 cor., și are să anticipa despăgubire de 1000 cor., adică 10 cuote à 4 fil. = 40 fil., laolaltă 41 Cor. 40 fil. acum dacă în raionul acela se face o pagubă de 100 cor., Ion după 10 cuote plătește 40 fil. ear fiind în raion 10.000 cuote, adică marvă asigurată de 1 milion, să plătește de toți membrii egal, adică 4 fil. de cuotă, la olaltă 40.000 fil. = 400 cor.

Din aceștia se plătește păgubașului 75-80%, ear 320-325 cor. plătite mai mult din partea membrilor, rămîne pentru Reuniunea de asigurare pentru acoperirea cheltuielilor, și restul ca venit.

Prin urmare dacă luăm de bază pagubele plătite la păgubași însoțirii noastre, în anul acesta ar da următorul rezultat, luînd animalele lui Ion ca basă da asigurare. Am avut pagubă 20.000 cor. Ion are 10 cuote asigurate, după o pagubă de 100 cor. plătește 4 fil. de cuotă, după 10 cuote 40 fil. după 1000 cor. 4 cor., după 10.000 cor. 40 cor., după 20.000 cor. 80 cor. fiind în raion 10 mii cuote, ear paguba 20.000 cor. à 4 fil. de cuotă, după 20.000 face 80.000 cor., adică întreg reionul la olaltă plătește pentru paguba de 20.000 cor. = 80.000 cor. adică un venit brut de 60.000 cor. la an pentru însoțire. Membrii trebuie să plătească suma, la dincontră păgubesc cu cuotele, ceiace pentru însoțire încă rezultă un câștig destul de frumos. (Va urma).

CRONICA.

Joi, la 10 Marte c. n. la 11 ore a. m. adunarea generală a băncii „Oraviciana”.

Pentru „Șezătoarea Astrei” ce se va ține mîine, Duminecă, d. a. la 5 ore la Tivaniul-mare, s'au distribuit și invitații speciale.

„Sentinela”, institut de economii și credit în Satul-nou, și-a ținut la 24 Febr. a. c. adunarea generală ordinară, sub prezidiul directorului executiv P. Stoica, fiind prezenți vro 50 acționari, cari au primit unanim și cu mare însufieșire toate propunerile direcțiunii, votîndu-se peste 1800 coroane pentru scopuri filantropice. Destoinicului director executiv, direcțiunii și comitetului de supraveghiere li-s'a votat mulțămîntă protocolară. Dividenda s'a stabilit cu 8%. „Sentinela” este și va rămînea o adevărată sentinelă a Românilor sudbănățeni din aretul Dunării.

Asupra bolii filoromânului Dr. Carol Lueger, primarul Vienei, încep a licări nădejdi de însănătoșare. Doamne ajută-l!

Tînărul și înaltentatul nostru ziarist Gheorghe Stoica, primind conducerea gazetei „Foaia Poporului” din Sibiu, a ieșit din redacția „Tribunei”.

Distinsul nostru fruntaș bănățean d-l Emanuel Ungureanu a dăruit 10.000 coroane, ear d-l adv. Dr. Petru Tegele (Timișoara) 1000 cor. pentru fondul cultural al diecezei Aradului.

La 28 Februar n. a împlinit marele cărturar al nostru d-l Tit Măiorescu vîrsta de 70 ani, fiind sărbătorit din prilejul acesta și dincolo și dincoaci de Carpați.

Verii noștri Italiani au început o propagandă pentru a le înființa cîteva școli primare românești fraților noștri Români din Istria. Singele apă...

Un nenorocit din Nădlac s'a sinucis de teama cometei Halley.

Drama psihologică „Chinul” a autorului dramatic Al. G. Florescu a secerat zilele astea frumoase succese pe scena Teatrului național din București.

Din Tarigrad vine vestea că p'acolo grasează o nouă boală lipicioasă, necunoscută pîn'acum, care în comuna Ialova, delîngă marea Marmora, a stîns în scurtă vreme peste 300 vieți omenești.

Nou ministru de culte: contele I. Zichy.

Fostul prefect al județului nostru Ex. Sa dl. Emeric Jakobfy, secretar de stat la interne, a fost numit consilier intim al Majestății Sale.

Foiletonistul Ludovic Hevesi dela „Pester Lloyd” s'a sinucis, zice-se din neurastenie, provenită din surmenaj.

La Budapesta apare un ziar politic slovac „Slovensky Dennik” sub direcția deputatului naționalist Milan Hodsa.

Mîine Duminecă la „Lăsatul de carne” teatru țărănesc al tinerimei din Calina, pentru ridicarea unei cruci; producția teatrală, împreună cu declamațiunii, pentru biserică la Hadia. Ear în 13. Marte n. la „Lăsatul de brînză” aranjează „Reuniunea de cîntări și citirire” din Mercina concert împreună cu teatru; Reuniuniunea de cînt. și muzică „Unirea” din Varadia: concert teatru și joc; ear „Chorul bis. și Iumesc din T.-Cubin aranjează în sala dela „Otel Hoffman” Concert de muzică, declamări, cîntări și jocurile naționale „Călușerul și Bătuta”, în beneficiul fondului pentru acvirea-rearea unui ceasornic în turnul bisericii gr. or. române.

Ministru de honvezi a aminat asentările, cari anul acesta nu se mai pot ține, deci, în Marte și April.

În Oravița-rom. sa înființat, în ospătaria Braun, o casină nouă sub numirea: „Casina din Oravița-rom”, în fruntea căreia au fost aleși, președinte: notarul cercual Gheorghe Bogdanu, viceprezidenți: primforestierul Reif și A. Pentze, funcționar la Calea ferată, secretari: inv. Fr. Lukács și preotul Cornel Jurca, casier: v. notarul V. Leza, arhivar: inv. Ianăș Bogdan, iconom: Alexa Toc și — un comitet de alți 10 membri.

Puternica bancă rom. „Victoria” din Arad, a doua după „Albina”, și-a ținut Duminecă trecută adunarea generală, în care, după ce s'au primit dearîndul propunerile direcțiunii, între cari remarcăm și dania frumoasă de 25.000 cor. pentru noua școală de fete din Arad, au fost aleși în direcțiune Petru Trața și Axente Secula, ear în consiliul de control: Gh. Feier, Nicolae Marcu, Dr. Sever Ispravnic și Dr. Cornel Ardeleanu. Distinșilor circumitori ai acestui institut, directorului executiv Dr. N. Oncu și secretarului Sava Raicu, li-s'au făcut ovatiuni entuziaste atît în cursul adunării, cît și la masa comună (la Crucea albă) ce-a urmat după adunare.

La București, a încetat din viață Eugen Carada, directorul Băncii naționale.

Directorul prefecturii a conchemat pe Sîmbăta viitoare congregația extraordinară pentru instalarea noului nostru prefect Dr. Zoltán Medve.

Tinerimea și inteligența din Seleș aranjează mîine, Duminecă, o reprezentație declamatorică-teatrală, împreună cu joc, în localul școlii. Venitul e destinat pentru scopuri filantropice.

La o șezătoare literară dată Duminecă seara de chorul „Doina” din Turnul-Severin, cu binevoitorul concurs al doamnei general Averescu și a prof. univ. I. C. Istrati, au participat și dintr'ai noștri de dincoaci: deputatul Dr. Ștefan Petrović, Dr. Florescu, E. Barbulescu, Dr. Petru Barbu, Dr. Aurel Ciupe, Mihail Gașpar, Dr. C. Brediceanu și Ioan Vidu.

O nouă primejdie a lufernei. Din Franța și Italia earăși se trimite în Austro-Ungaria sămînte de lufernă, și se găsește negustori, cari le oferă agronomilor noștri. Diferitele încercări ce le fac instituturile agronomice cu sămînte de lufernă de diferită proveniență, au dovedit, că luferna unguerească e cea mai bună dintre toate, fiindcă-i cea mai rezistibilă la frig, crescînd frumos, pînăce vestița lufernă provensală, ce se derivă azi din sămînta turchestană, nu rezistă la ger, și nu ține la uscăciune; și fiind atacată de rouă, devine atît de debilă, încît vegetația rămîne îndărăt, astfel că abia ajunge la a treia parte din producția lufernei unguerești. Însfîșit Firma „Sămînteria Edmund Mauthner” n'a întrelăsat a păzi agronomii de aceste urmări păgubitoare, oferîndu-le diferi articoli cari înlătură primejdia secerișului.

Editor proprietar: Gheorghe Jianu.

Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

„ORAVICIANA societate pe acții” în Oravița.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ORAVICIANA” societate pe acții în Oravița sînt prin aceasta convocați la a

XVII. adunare generală ordinară

care se va ține

Joii la 10 Marte 1910 st. n. la 11 ore a. m. în localul institutului

cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul comisiei verificatoare și constituirea biroului.
2. Raportul anual al direcțiunii
3. Raportul anual al inspecțiunii
4. Stabilirea bilanțului, împărțirea profitului curat și votarea absoluturului.
5. Eventuale propuneri.

Oravița, la 24 Februar 1910.

Direcțiunea.

ACTIVA — VAGYON				BILANT				MÉRLEG				PASIVA — TEHER			
	Cor.	fil.		Cor.	fil.		Cor.	fil.	Cor.	fil.	Cor.	fil.	Cor.	fil.	
Cassa în numărar — Pénztári készlet . . .				83865	37	Capital de acții — Részvénytőke			550000	—					
Cassa de păstrare poștală — Postatakarék-pénztár				10036	94	Fond de rezervă — Tartalékalap	270127	—							
Escompt de cambii — Váltóleszámitolás . . .						Fond de rezervă disponibil — Rendel- kezésre álló tartalékalap	36534	06							
Escompt de cambii cu acoperire hipotecară — Jelzálogilag biztosított váltóleszámitolás	416547	97		1362013	56	Fond pentru diferențe de curs — Árfolyam- különbözeti alap	2687	80							
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcs.	945465	59		1517274	27	Fond pentru amortizarea edificiului — Házleirási alap	1870	23	311219	09					
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți — Kezesség kötvény kölcsönök						Depuneri — Betétek			2221638	59					
Efecte — Értékpapírok				32396	61	Reescompt — Visszeszámitolás			144173	—					
Bon în Giro-conto și la alte bănci — Giro-számla és követelések más pénz- intézeteknél				193047	60	Impr. hip. cedate — Engedményezett jel- zálogkölcsönök			109366	—					
Imobile: casa institutului — Ingatlanok: intézeti ház				104953	46	Interese anticipate pro 1910 — 1910. évre előlegezett kamatok			25459	05					
Expozitura Vrani — Vrányi kirendeltség . .				62970	—	Dare după interese depuneri — Betéti kamatadó			5024	07					
Interese reescompt anticipate și după impr. hip. cedate — Visszeszámitolási és en- gedményezett jelzálogkölcsön átmeneti kamatok				3612	60	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék			160	—					
Interese efecte restante — Hátralékos érték- papirkamat				2037	21	Diversi creditor — Különféle hitelezők . .			12802	24					
Diversi debitori și interese restante — Kü- lönféle adósok és hátralékos kamatok . . .				1445	61	Profit curat — Tiszta nyereség			66968	76					
Mobilier — Felszerelvények	2600	—		70817	57										
după amortiz. de 10% — 10% leirás után	260	—		2340	—										
				3446810	80				3446810	80					

DEBIT — TARTOZIK				PROFIT ȘI PERDERE				NYERESÉG ÉS VESZTESÉG				CREDIT — KÖVETEL			
	Cor.	fil.		Cor.	fil.		Cor.	fil.	Cor.	fil.	Cor.	fil.	Cor.	fil.	
Interese depuneri — Betéti kamatok . . .				97949	15	Interese escompt — Váltóleszámitolási ka- matok									
Interese reescompt — Visszeszámitolási kamatok				16923	66	Interese hipotecare — Jelzálogkölcsön ka- matok			105651	57					
Interese după imprumuturi hipotecare ce- date — Engedményezett jelzálog köl- csön kamatok				6606	17	Interese după imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți — Kezességi kötvény kölcsön- kamatok			126846	37					
Salare — Fizetések				19768	08	Interese efecte — Értékpapir kamatok . .			3578	27					
Relut de cortel — Lakpénz				2944	—	Venite dela imobile — Ingatlanok utáni jövödelmek			6425	33					
Spese de birou, porto poștal, competențe de timbre, prenumerațiuni și alte spese — Irodai költségek, porto dij, bélyeg- illetékek, előfizetések és különféle költs. Dare directă, comunală etc. — Állami, községi stb. adó				8490	32	Diverse venite — Különféle jövödelmek			2998	26					
Dare după interese depuneri — Betéti kamatadó	16435	13		26262	76				4757	21					
Chirie — Lakbér	9827	63		2000	—										
Amortizare de mobilier — Felszerelvények leirása				260	—										
Descrieri — Leirások				2084	11										
Profit net — Tiszta nyereség				66968	76										
				250257	01				250257	01					

Ilie Trăilă
director. — igazgató.

Oravița, 31 Decembre 1909.

Ion Perian
șef-contabil. — főkönyvelő.

DIRECȚIUNEA — AZ IGAZGATÓSÁG:
Alex. P. Popovici Victor Poruțiu Ioan Petrovič Dr. Aurel Novacu Dr. Petru Cornean Dr. Ion Nedelcu
Dr. Mihail Gropșian Dr. Ion Manguica Sinesie Bistreanu Vasile Leza

Conturile prezente confrontându-le cu registrele principale și auxiliare, le-am aflat exacte. — Jelen számlákat a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítottuk és helyeseknek találtuk

INSPECȚIUNEA: — A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:
Ion I. Țieran Cornel Strimbei Gheorghe Jianu Gheorghe Dragescu Iacob Botoș Nicolae Beloane Iuliu Roșiu
președinte. — elnök.

Tiparul Tipografiei „Progresul” societate pe acții, Oravița.